

Mioduszewski, Jerzy

Mordechaj Wajsberg (1902-194.)

"Studia Łomżyńskie", 12, 2001, s. [129]

Zdigitalizowano w ramach projektu pn. Budowa platformy "Podlaskie Czasopisma Regionalne", dofinansowanego z programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (umowa SONB/SP/465121/2020).

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Udostępniono do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mordechaj Wajsberg (1902-194.)

Mordechaj Wajsberg – wybitny polski logik – większość życia spędził w Łomży. Tu się urodził i tu najprawdopodobniej zginął. W roku 1973 sesja Historii Logiki w Krakowie była poświęcona jego pamięci, a w roku 1977 Ossolineum i Polska Akademia Nauk wydała jego dzieła zebrane. Na większości jego prac figuruje Łomża jako miejsce ich powstania.

Nazwisko Wajsberga należy do największych wśród polskich logików. Mimo upływu czasu nie znika z monografii poświęconych logice matematycznej. Prace Wajsberga były publikowane w „Mathematische Annalen” – jednym z najpoważniejszych czasopism matematycznych lat 30-ych – w „Monatshefte für Mathematik und Physik” i w czasopismach, „Comptes Rendus Varsovie” i „Wiadomościach Matematycznych”. Były recenzowane i komentowane – zarówno w czasie kiedy powstawały jak i później – w literaturze światowej. Jest kilkakrotnie cytowany w „Grudlagen der Mathematik” Davida Hilberta i Paula Bernaysa (drugie wydanie, Springer 1968) – najpoważniejszej monografii klasycznej z logiki matematycznej, oraz w innych monografiach, m. in. w „Einführung in die Mathematische Logik” Gunthera Assera (1975).

Był naukowo związany ze środowiskiem matematycznym warszawskim, z Adolfem Linenbaumem, Janem Łukasiewiczem, Alfredem Tarskim, Stanisławem Leśniewskim i Stanisławem Jaśkowskim.

Mimo, że niemal całe życie spędził w Łomży, był w Łomży raczej nieznanym. Środowiska polskie i żydowskie były w dużej od siebie izolacji. Prawdopodobnie Wajsberg uczył matematyki w gimnazjum żydowskim w Łomży. Jakże gimnazjum sam skończył, trudno z życiorysu zamieszczonego w jego „Logical Works” wnioskować.

W czasach sowieckich uczył matematyki w szkole w Łomżycy. Mieszkał przed wojną przy ulicy Kanalnej. Czy był w łomżyńskim getcie? Nie wiadomo jak i kiedy zginął¹.

Warto przypomnieć Łomży wybitnego uczonego, może najbardziej łomżyńskiego spośród innych wielkości z Łomżą związanych. Może ktoś dorzuci jakiś szczegół z wojennego losu Wajsberga, może odnajdzie się jakiś dokument.

Opracował Jerzy Mioduszewski
(Katowice)

¹ Szczegół o Łomżycy znany jest autorowi od Pani Sawickiej, a o miejscu zamieszkania od dra Jerzego Nowy. Imię Wajsberga ma w literaturze dwie wersje: Mordechaj i Mordchaj